

ROZWÓJ DUŻYCH MIAST A ZMIANY W STREFACH PODMIEJSKICH

Na podstawie map Obszaru Metropolitalnego Warszawy i wykresów (str.179) omów wpływ rozwoju dużych miast na zmiany struktury demograficznej ludności zamieszkującej strefy podmiejskie. Napisz swoje przemyślenia i prześlij na maila 185kkunert@gmail.com do 17.05.2020 r.

Wskazówki:

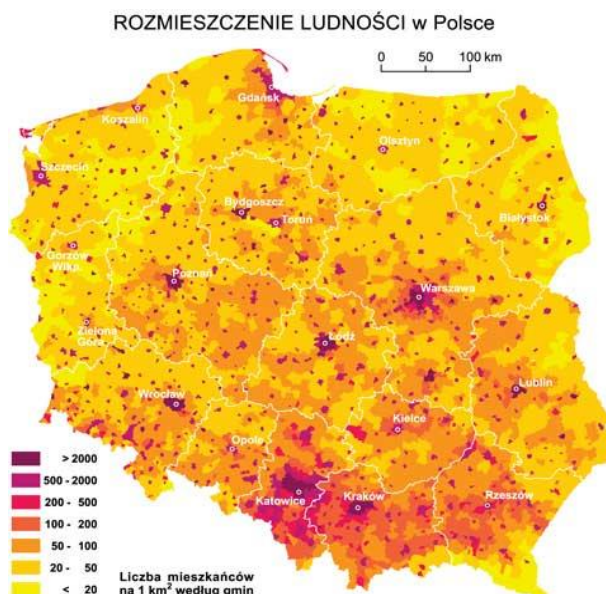
- przyczyny migracji ludności z dużych miast do stref podmiejskich (str. 178-180),
- skutki (pozytywne i negatywne),
- zmiany w zaludnieniu strefy podmiejskiej: wiek migrujących (wykresy str. 179), wykształcenie, zmiana charakteru zabudowy,
- na podstawie mapy Obszaru Metropolitalnego Warszawy wymień gminy, które w latach 1995-2015 przyciągnęły na swój teren najwięcej migrujących mieszkańców (mapa str. 179).

<https://liblink.pl/OczMm7MahD>

Zmiany cywilizacyjne, postęp technologiczny i gospodarczy mają olbrzymi wpływ na rozwój wielkich miast, które wabią jednych ludzi swoimi możliwościami i dogodnościami, a innych zniechęcają i odpychają swoimi wadami. Według danych ONZ liczba osób zamieszkujących wielkie miasta stale rośnie na świecie, a prognozuje się, że już w roku 2030 ogólna liczba mieszkańców miast zamieszkiwanych przez ponad 1 mln osób wyniesie 27% całej populacji ludzi na naszym globie przy stale spadającej liczbie mieszkańców terenów wiejskich. Polska nie należy do krajów z wielomilionowymi miastami czy metropoliami jak Tokio w Japonii, w którym żyje 37,5 mln osób – czyli liczebność zbliżona do liczby mieszkańców w całej Polsce (37,73 mln ludzi). Na świecie poza Tokio jest jeszcze 6 miast z minimum 20 milionami mieszkańców: Delhi (28,5 mln) i Mumbaj (20 mln) w Indiach, Szanghaj (25,6 mln) w Chinach, São Paulo (21,7 mln) w Brazylii, Meksyk (21,6 mln) w Meksyku i Kair (20,1 mln) w Egipcie.

Tak jak zróżnicowana jest gęstość zaludnienia na świecie (choć koncentracja w różnych rejonach globu może mieć różną genezę), tak i w Polsce największa koncentracja ludności występuje w największych miastach i w ich otulinie.

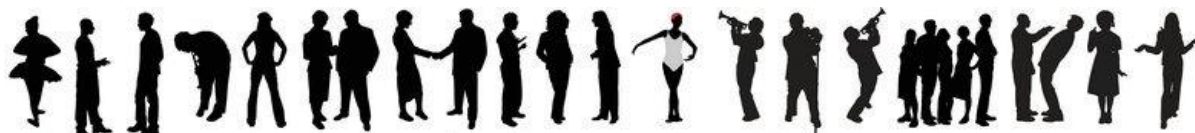

Na powyższej mapie widać jak rozkłada się gęstość zaludnienia w naszym kraju w przeliczeniu liczby mieszkańców na 1 km² powierzchni. Zauważalna jest duża koncentracja gęstości zaludnienia w województwie śląskim i małopolskim, a także w centralnej części województwa mazowieckiego. Na wyróżnienie pod względem liczebności mieszkańców zasługują takie miasta jak Warszawa (1 760 tys. osób), Kraków (767 tys.), Łódź (690 tys.), Wrocław (639 tys.) i Poznań (539 tys.). Pozostałe wielkie skupiska miejskie zamieszkuje już mniej niż 500 tys. mieszkańców. Nieco inaczej sytuacja wygląda jeśli weźmiemy pod uwagę skupiska ludności w aglomeracjach czyli skupiskach ludności na terenach miast z terenami przyległymi mającymi charakter miejski. Wg danych Eurostatu (Europejskiego Urzędu Statystycznego) najwięcej ludzi skupia aglomeracja Katowic (2,71 mln ludzi) na kolejnych miejscach plasują się Warszawa (2,66 mln), Kraków (1,26 mln), Łódź (1,16 mln) i Trójmiasto (1,1 mln). W obydwóch statystykach Warszawa i Kraków zajmują czołowe miejsca, a ponadto Warszawa jest, a Kraków był stolicą Polski dlatego na ich przykładach opiszę temat niniejszego opracowania.

Posługując się słownikiem języka polskiego PWN z 1995 r. chciałabym wyjaśnić kilka pojęć:
Demografia – to dziedzina nauki zajmująca się powstawaniem, życiem i przemijaniem społeczności ludzkiej, jakościowym i ilościowym badaniem (na podstawie danych statystycznych) stanów, struktur, ruchów i rozwoju ludności w określonych warunkach historycznych.

Metropolia – to główne miasto danej prowincji lub kraju, najważniejszy ośrodek kulturalny, ekonomiczny itp. stolica.

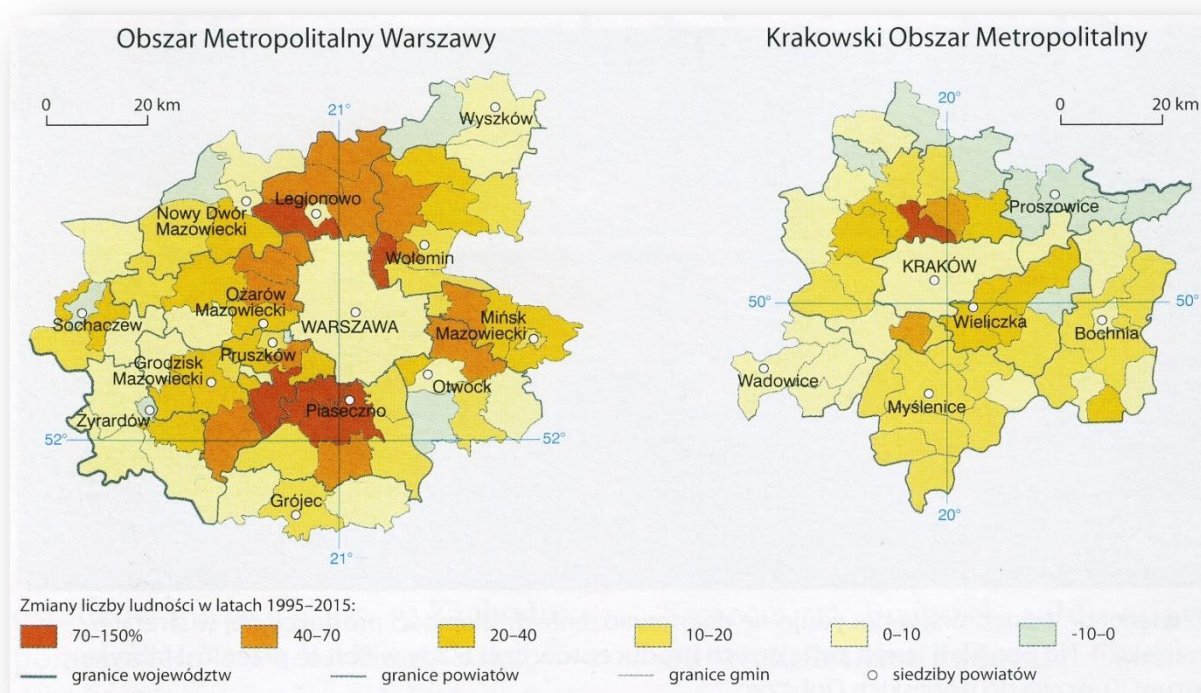
Agglomeracja – to skupienie ludności i zabudowy na stosunkowo niewielkim obszarze nadające mu charakter miejski.

Analizując migrację ludności pomiędzy strefami wielkich miast a ich strefami podmiejskimi należy zauważyć, że nie ma w tym procesie jednakowych przyczyn albo trendów. Dla wielu osób życie w wielkim mieście to przywilej, a dla innych obowiązek. Jedne osoby decydują się na zamieszkanie w wielkim mieście ze względu na miejsce pracy czy bliskość szkoły inni w lokalizacjach podmiejskich upatrują oazy spokoju i zdrowszego trybu życia. Są jednak obiektywne przyczyny migracji z dużych aglomeracji do stref podmiejskich oddalonych nawet o dziesiątki kilometrów a wśród nich można wyróżnić:

- pogarszającą się jakość życia w miastach, a w szczególności w dzielnicach centralnych najliczniej zaludnionych (smog, zła jakość powietrza, duży ruch, hałas, korki uliczne, mała ilość zieleni, duża ilość terenów utwardzonych),
- względy ekonomiczne (ceny zakupu czy wynajmu mieszkań w miastach są o wiele wyższe niż poza ich obrzeżami, podobnie opłaty eksploatacyjne i ceny towarów w sklepach, o wiele droższe w miastach są także ceny nieruchomości gruntowych pod budowę lub działalność gospodarczą),
- starzejącą się infrastrukturę (zły stan techniczny wielu budynków i mediów, konieczność prowadzenia kosztownych remontów (ceny materiałów budowlanych, intensywna zabudowa, obiekty wpisane do rejestru zabytków, bardziej uciążliwa technologia wykonania obiektów lub remontów itd.).

Jest to reakcja łańcuchowa, gdyż podobne przyczyny powodują przenoszenie sklepów wielkopowierzchniowych i różnorodnych działalności gospodarczych na obrzeża miast a obsługiwać je muszą tysiące ludzi, którym bliżej jest dojeżdżać z terenów podmiejskich niż z miasta na obrzeża. Najlepiej zmianę liczby ludności na obszarach metropolitalnych na przestrzeni lat 1995-2015 obrazują poniższe mapki Obszaru Metropolitalnego Warszawy i Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego:

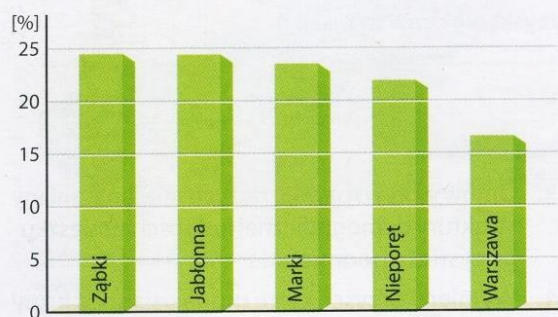
W szczególności na przykładzie Warszawy widać kierunki przekształcania się struktury demograficznej. Największym zainteresowaniem cieszą się podmiejskie rejony dobrze skomunikowane (linia metra w obrębie miasta na obrzeża, linie kolejowe, trasy komunikacji kołowej, wylotowe trasy szybkiego ruchu), o ciekawym krajobrazie i walorach przyrodniczych (np. bliskość Kampinoskiego Parku Narodowego, terenów leśnych) i relatywnie niedrogie. Skutkami takich zmian migracyjnych jest nieodwracalne przeobrażenie terenów podmiejskich i zmiana charakteru ich użytkowania. Tereny gospodarstw rolnych są przekształcane na tereny mieszkaniowe, na centra handlowe i pod działalność przemysłową. Dla wielu przedsiębiorstw przeniesienie działalności na obrzeża oznacza:

- możliwość dalszego rozwoju (większa możliwość pozyskania terenów pod rozbudowę),
- lepsze skomunikowanie transportowe (place manewrowe, tranzyt, brak przestojów w korkach),
- niższe koszty działalności.

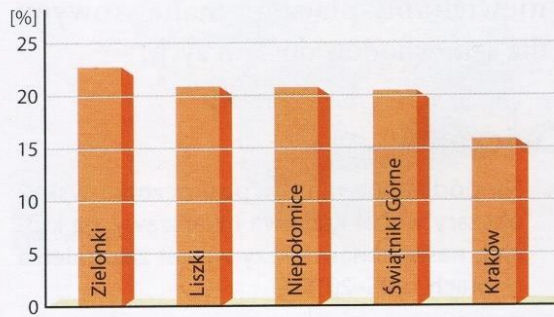
Zmiany w użytkowaniu i zagospodarowaniu terenu mają też swoje negatywne skutki. Postępująca urbanizacja to nie tylko rozwój ale np. obniżenie poziomu wód gruntowych

i zwiększenie terenów utwardzonych i będący jego konsekwencją przyśpieszony spływ wód opadowych do rzek skutkujący częstokroć zagrożeniami podtopieniami lub zjawiskami powodziowymi i zbyt szybkim odwadnianiem, co jest obecnie bardzo istotne w dobie suszy.

Jak wynika z danych statystycznych bardzo duża część migrującej ludności to ludzie młodzi, lepiej wykształceni i osiągający wyższe dochody niż rodowici mieszkańcy aglomeracji. Powoduje to, że pomimo dużego skupiska wielu szkół w dużych ośrodkach miejskich społeczeństwo dużych miast się starzeje. Osoby przenoszące się do stref podmiejskich szukają zdrowszych warunków życiowych dla swoich rodzin (w tym dzieci), przez co bardzo duży odsetek migrującej ludności to ludzie młodzi w wieku 0-17 lat.

Udział ludności w wieku 0-17 lat w Warszawie i wybranych sąsiednich gminach w 2015 r.

Udział ludności w wieku 0-17 lat w Krakowie i wybranych sąsiednich gminach w 2015 r.

Co ciekawe, Warszawa i jej tereny aglomeracyjne oraz metropolitalne rozwijają się bardzo podobnie jak na przestrzeni ostatnich stuleci. Największym zainteresowaniem cieszą się tereny lewobrzeżnej Warszawy (powiaty pruszkowski, piaseczyński i grodziski) i kierunek północno-wschodni (powiat legionowski i wołomiński). Wśród gmin podwarszawskich cieszących się największym zainteresowaniem lokalizacyjnym można wyróżnić gminy: Konstancin-Jeziorna, Lesznowola, Łomianki, Izabelin, Kobyłka, Zielonka, Marki, Jabłonna, Sulejówek i Halinów.